

Ryze elektronické účetnictví zatím není možné

Vojtěch Kment –verze pro publikaci – 12.10.2005

Nové e-faktury jsou až superperfektní z hlediska DPH, pro účetnictví zůstávají samy o sobě neprůkazné dále.

Poté, co se ukázalo, že v New Orleans přeci jen nebylo tolik násilí, jak tamní úřady během záplav hlásily, přišla v půlce září do českých médií další městská legenda, tentokrát místní provenience – z Ministerstva informatiky. To ohlásilo, že novelou zákona o DPH, přilepené k zákonu o konglomerátech, bude možné vystavovat daňové a účetní doklady v elektronické podobě a rovněž tak vést účetnictví. Zprávu rozšířil veškerý hlavní tisk, včetně Computerworld č. 32 (str. 7 – Daně elektronicky).

Skutečnost je odlišná. Pojmy účetní doklad a účetnictví upravuje jiný zákon, totiž o účetnictví. Novela zákona o DPH by mohla umožnit „elektronické účetnictví“ jen tehdy, pokud by předpisy o DPH byly posledním štítem papírového světa. I v zákonu o účetnictví dochází postupně k pokroku, připustila se technická forma účetních záznamů a v rámci tzv. podpisového záznamu lze použít klasický i elektronický podpis. Zbylo ale ustanovení, že průkaznost účetního záznamu, osvědčujícího skutečnosti týkající se více účetních jednotek (za takový lze pokládat i daňový doklad resp. záznam o něm), se dokládá účetním záznamem v písemné formě, podepsaným vlastnoručním podpisem! Ustanovení funguje jako kámen nárožný, neboť od primárních průkazných účetních záznamů lze odvodit průkaznost jiných účetních záznamů, jako jsou např. účetní zápisy, až po účetní závěrku. Tu již je možno podepsat elektronicky.

Daňový doklad (fakturu) lze tedy vystavit a přenést elektronicky, v účetnictví si však pro jeho průkaznost stejně bude muset vystavitel (a příjemce také, je-li účetní jednotkou) vytvořit odpovídající papírový záznam s ručním podpisem. Papírové pozice nezdolány.

Kuriozní je, že již před novelou zákon o DPH připouštěl vystavování daňových dokladů v elektronické formě, u které však vyžadoval přítomnost elektronického podpisu (u papírové podoby není žádný podpis ze zákona o DPH nutný vůbec). Novela zpřesnila o jaký druh e-podpisu se jedná. Zpřesnění je zpřísněním, nově potřebujete v podstatě tzv. uznávaný e-podpis nebo uznávanou e-značku. Změny přitom měly být zavedeny proto, že dosavadní elektronické daňové doklady byly některými finančními úřady napadány jako neprůkazné. Nové e-faktury jsou až superperfektní z hlediska DPH, pro účetnictví zůstávají samy o sobě neprůkazné dále.

Užitečnou inovací je připuštění e-značky, faktury může počítač vystavovat automaticky, bez přímého dohledu člověka.

I odbor Auditů a účetnictví Ministerstva financí se na můj dotaz vyjádřil, že vedení účetnictví pouze v digitální formě zatím není možné. Upozorňuje také na asi pět jiných zákonů, které stanoví formy a lhůty úschovy záznamů. Po až třiceti letech nejde jen o platnost e-podpisů, ale o elementární čitelnost médií i formátů.

Elektronickým dokumentům a podpisům brání dědictví zákonů, které jsou jak roj kličkových zajíců. Elektronizace právního řádu připomíná lov na ně. Novelou zákona o DPH byl odstřelen jen jeden z mnoha, pokud ovšem nebyl trefen omylem myslivce.

Autor je konzultant elektronického podpisu

kontakt: vkc.cz/email